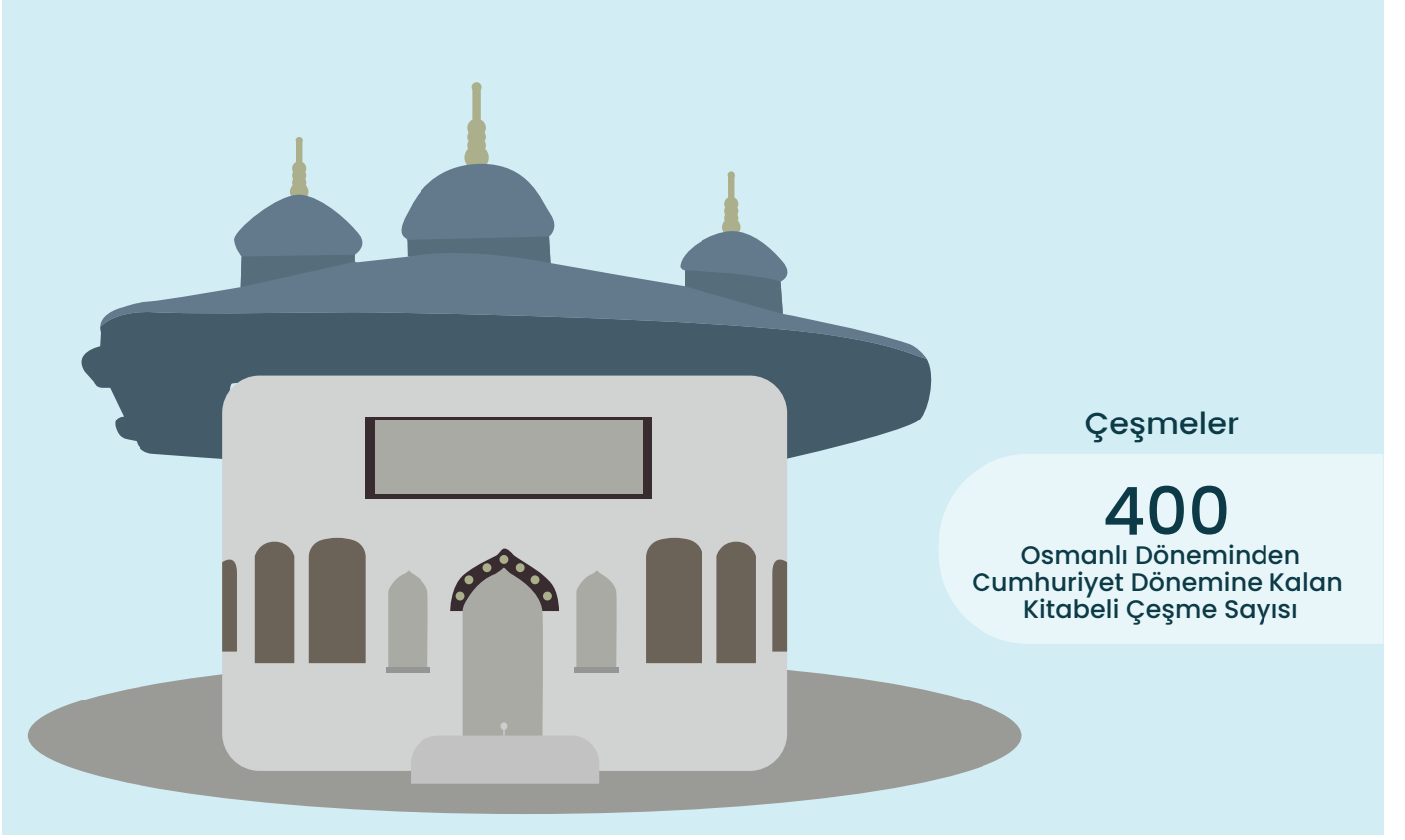

Suyun Mirası

Çeşmeler

• Anadolu'da tarihsel gelişmelerin sonucu olarak su ihtiyacının karşılanması için kullanılan yollar da tarih içinde değişmiştir. Roma ve Bizans döneminde yerleşim yerlerinde su ihtiyacı ağırlıklı olarak sarnıçlardan sağlanırken, Osmanlı döneminde sarnıçların yenileri inşa edilmediği gibi, var olan eski sarnıçlar da, Bizans döneminde sahip oldukları hayatî önemlerini kaybetmişlerdir. Osmanlı dönemi ile birlikte halk, su ihtiyacının hemen hemen tamamını çeşmelerden ve daha sonraki dönemlerde giderek yaygınlaşan sebillerden karşılar.¹

• İstanbul'un Osmanlılar tarafından yapılmış ilk çeşmeleri, İstanbul'un fethinden önce Fatih Sultan Mehmed'in Rumelihisarı'nı yaptırırken inşa ettirdiği 1452 tarihli çeşmelerdir. En eski kitabeli Osmanlı çeşmesi ise 1495 tarihli Davutpaşa Çeşmesi'dir. Evliya Çelebi, İstanbul'un XV. yy. Osmanlı hükümdarları, Fatih Sultan Mehmed'in (1451-1481) 200 çeşme, II. Bayezid'in (1481-1512) ise 70 çeşme yaptırdıklarını yazmaktadır.¹

• Yalnız İstanbul tarafında, yani Osmanlı döneminde Nefs-i İstanbul (Asıl İstanbul) olarak anılan Suriçi'nde, Osmanlı'dan Cumhuriyet'e intikal eden kitabeli 400 kadar çeşme bilinmektedir.²

• Osmanlı mimarlığında Erken ve Klasik Dönem diğer yapılarında da yaygın biçimde kullanılan sivri kemer, çeşme cephesini biçimlendiren temel öğedir. Çeşme bölümleri hazne, sivri kemerli niş içinde ayna taşı, ayna taşının ortasında bir lüle, suyun içine aktığı ve iki yanında şekilleri bulunan yalak / kurna, genellikle kemer içinde yer alan kitabe, kimi örneklerde de kitabenin altında veya yanlarında bulunan tas yuvalarından oluşur.²

Kaynaklar:

1. *Âb-ı Hayat* -. (2013). *Ab-ı Hayat Sergisi*. Erişim tarihi 2022, erişim adresi http://sumedeniyetimuzesi.com/?page_id=3433

2. Pilehvarian, N.K., 2014. *Osmanlı Çeşme Mimarisi*. Erişim Adresi: <http://www.tarihtarih.com/?Syf=26&Syz=384316>
Son Erişim Tarihi:1-9-2015